

16x34.81	1	22	עמוד	ידיעות אחרונות - כותרת	06/04/2021	76822340-2
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260						

דעות אחרונות

"פסטיבל" עבאס

אין שמות השגורים בשיח היהודי והערבי בישראל בימים אלה יותר מאשר "רע"מ ו"מנסור עבאס". תמוה, כי אך לפני שבועיים לא רבים הכירו את המפלגה או את עומק השקפותיה. "התגלית" של רע"מ מגלמת ביסודה מגמה חיובית של שיפור ההכרות של הציבור היהודי את החברה הערבית. ואולם המעבר המהיר מחוסר ידיעה לעניין שיא רווי בפערים שמתמלאים לפרקים בפרשנות עתירת פוזיציות וסטריאוטיפים. ערב הבחירות היו שראו בעבאס "ביביסט", ולאחריהן מכתירים רבים את רע"מ כמי שמתואמת או אף משרתת כוחות זרים הנושאים את דגל האחים המוסלמים, ובראשם טורקיה, קטאר וחמאס. חלק ניכר מהפרשנויות אודות רע"מ הן בבואה לקושי של הציבור היהודי לקרוא תופעות המתרחשות במדינה שלא מבעד למשקפי "כן או לא ביבי" ולהבין לעומק תרבויות שהן חלק מאיתנו למעשה. כך עבאס זכה לתיאורים הלקוחים ברובם מעולם המושגים והדימויים של היהודים: חרדי-מוסלמי, "מחבק מחבלים" או הומופוב. פרשנים אחרים, לרבות כאלה מתוך החברה הערבית, ניסו לגמד את ההישג של רע"מ באמצעות הסבר ולפיו זה נבע מכושר הארגון של התנועה האיסלאמית ומרצון הציבור הערבי "להעניש" את הרשימה המשותפת.

חלק ניכר מהפרשנויות אודות רע"מ הן בבואה לקושי של הציבור היהודי לקרוא תופעות המתרחשות במדינה שלא מבעד למשקפי "כן או לא ביבי"

מדובר, ללא ספק, במפלגה הקשה לעיכול לציבור היהודי. היא מייצגת ניגוד מורכב: מצד אחד, אימוץ קו פוליטי מהפכני שמגלם נכונות להשתלבות עמוקה בזירה הפוליטית ובמשל תוך שביירת הטאבו שאפיינו את המפלגות הערביות בעבר, אולם מהצד השני מדובר בגוף שמרני מאוד מבחינה תרבותית, שאינו מתיימר לייצג את כלל החברה הערבית אלא רק את זו המוסלמית (80% מהציבור הערבי במדינה) ואינו שואף לכוונן מסגרת ארגונית משותפת ליהודים ולערבים כמו למשל חד"ש. זוהי גם מפלגה שמייצגת ציבור ערבי המצוי במגע מוגבל יחסית עם הציבור היהודי, ונציגיו אינם מרבים להתראיין בעברית בדומה ליתר ראשי המפלגות הערביות. עבור הציבור היהודי, שהיכרותו ככלל את הציבור הערבי במדינה מוגבלת וסטיגמטית, מחנה התומכים של רע"מ הוא בגדר "ארץ לא נודעת".

נראה כי הציבור היהודי נדרש למבט בהיר ומורכב כדי להבין לעומק את הגורם שחותר לשמש לשון מאזניים מכרעת בין הגושים הפוליטיים במדינה ועשוי לשנות את פני החלוקה והזהויות המסורתיות בפוליטיקה בישראל. מצד אחד מדובר במפלגה המזוהה עם המשנה החברתית והרעיונית של האחים המוסלמים ודבקה בנרטיב הלאומי הפלסטיני. מהצד השני, עבאס בנאומו המכונן נשא קריאה להשתלבות שלא הועלתה על ידי שום מנהיג ערבי בישראל עד כה, ושהינה דרמטית הרבה יותר מהמלצת הרשימה המשותפת על גנץ לראשות הממשלה. הקריאה הזו עולה לעבאס כבר עתה במחיר של ביקורת פנימית חריפה.

בחירות 2021 מהוות בעיני הציבור הערבי מבחן גורלי לגבי נכונות הציבור היהודי לקבל את הקול הערבי ולגבי האפשרות לפתח שיתוף פעולה פורה. הדרת הקול הערבי הפעם, או כישלון המגעים לכי נון קואליציה, עלולים להיות בעלי השלכות שליליות. בתרחישם שכאלה יועמק הבידול ויחרפו תחושות התסכול והייאוש של האזרחים הערבים. על הרקע הזה עלולים להתפתח חיכוכים בין הציבור הערבי לשלטון, כשברקע אווירה מתוחה מלכתחילה בחברה החווה משבר רב-ממדי שבמוקדו פשיעה גואה, ערעור משילות ותסכול מצטבר של דור צעיר החי בתלישות בין מודרנה ומסורת. ■

ד"ר מילשטיין הוא ראש הפורום הלימודים פלסטיניים במרכז משה דיין באוניברסיטת ת"א וחוקר בכיר במכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי